RUSKI INWALID

Nº 176.

ŚRODA 1. Sierpnia 1817. roku

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Zawrcie. Wiadomości Kraiowe: Wiadomości zagraniczne. Niemcy. Niderlandy. Francyia. Hiszpaniia Angliia.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

Ukaz Rządzącego Senatu.

W skutek ukazu I. C. M. Rządzący Senat słuchali przełożenia Ministra Sprawiedliwości rzeczywistego taynego Radcy i Kawalera Dymitra Prokofijewicza *Trosczyńkiego* przez które pomieniony minister donosi Senatowi, ze Ienerał Adiutant Xiąże Jmść. *Wołkoński* dowodzca głownego Sztabu *Cesarza Imści* Zakommunikowawszy iemu postanowienia tyczące się werbunkow do pułkow, Hułańskich: Polskiego, Litewskiego, i Wołyńskiego, przeyrzane i rostrząśnione w Komitecie ministrów i potwierdzone przez *Nayiasnieyszego Pana*, Zawieraiące oraz prawidła jak postępować z ludzmi Zawerbowanemi niewedług takowych postanowień, prosił o przełożenie tych urządzeń Rządzącemu Senatowi, w celu ogłoszenia takowych w udziele cywilnym, dodaiąc, iź w woyskowym iuż były ogłoszone. W skutek takowey prozby Dowodzcy sztabu, Minister Zawiadamia Senat przesyłaiąc mu spis rzeczoney, prozby w ktorym wyrażone są szczegoły tyczące się werbunku w następuiącem brzmieniu: W *Departamencie Inspektorskim* głownego Sztabu *Iego Cesarskiey Mści* rozbierano sprawę zawerbowanych w latach przeszłych do słnżby woienney, w pułkach werbuiących ludzi s takich klass, o których żadnego pewnego niema dotąd postanowienia i stosownie do rozmaitych w tey mierze przepisów ustanowiono prawidła, ktore tenże Departament podał do rady woienney na rospartzenie, a ta przesyłała takowe do przeyrzenia Komitetowi Ministrów. W wypisie zaś s protokołu Komitetu Ministrów w dniu 30 Stycznia 1817 roku zaszłym, wyrażono potwierdzenie *Nayiasnieyszego Pana* na punkta następuiące 1 Do liczby pułków werbuiących należą tylko cztery Hułańskie, to iest: *Polski Litewski Tatarski Wołynski*; należący zaś dotąd do nazwania werbuiących pułk *Hazarski* Łubieński, będzie się dopełniał przez nabor rekrutow. Z wszystkich Zawerbowanych do tąd ze stauu kupieckiego, służących koscielnych, (tak nazwanych w ięzyku Rossyyskim *Cerkiewnikow*,) ludzi służących, i uwolnionych s poddaństwa; ponieważ ci, w żadnym należącym do opłat podatkowych nieznayduią się spisie, po wysłużeniu przez nich wyrażonych w ugodach zawartych przy werbunku liczbie lat, uwalniać od służby stosownie do ich żą-

dania. i dawać zaświadczenia, iakie się zwyczaynie daią uwalniaiącym się od służby żołnierzom. *Prawa takowe w zdaniu Rody Państwa Naywyżey potwierdzonem dnia* 15 *Czewca* 1816 *roku, znayduią się, iakoteż w Ukazie Senatu dnia* 28 *Lipca tegoż roku nastałym i wszędzie ogłoszonym, równie też w okolniku departamentu Inspektorskiego, pod datą* 14 *Pażdziernika tegoż roku w całem woiennem udziale obiawionym.*

3 Dozwolić i naprzyszłość werborwać ludzi z klass pomienionych, iako żadnego użytku powszechności nieprzynoszących, w werbowaniu iednak ta powinna się zachować ostrożność, aby świadectwa uwalniaiące werbuiących się ludzi były dostateczne. Swiadectwą takowe dowodzcy woieńni są obowiązani dołączać do ugod, zachodzących przy werbunku, iako też mieścić ie przy *spisach formularnych,* bez świadectw zaś nikt ze stanu *kupieckigo, Cerkiewnikow,* z dzieci rodziców podprzysięgą służących skarbowi, i z ludzi uwolnionych od poddaństwa, przyiętym i zawerbowanym bydz nie może, ani ugod z nimi zawierać żaden z dowodców woyskowych niema prawa.

4 Co zaś do werbowania cudzoziemców, Szlachty Polskiey, i dzieci tych, których rodzice maią szlachectwo osobiste, stosować się w całem znaczeniu do Naywyższego ukazu w dniu 14 Marca 1807 roku wyszłego.

5 Ludzie zaś, którzy ukrywszy stan swóy albo poddaństwa, albo należenia do którego kolwiek s towarzystw wyżey wspomnianych, zawerbowali się i zawarli ugody kapitulacyyne przy zaciągnieniu się do służby woienney, ci za zgłoszeniem się dowodcow pułków w ktorych się znayduią bez wiedzy albo towarzystwa, albo właścicieli, s temiż towarzystwami, lub właścicielami, maią bydz powróconemi, ieśliby tego żądano, i koniecznie zapisanemi w klassę płacącą podatek. Jeżeli sas towarzystwa albo właściciele, zostawią ich w służbie, wydawać takowym kwity według ustanowionych prawideł, iak za rekrutow iuż od nich przyiętych, znaiome pod nazwaniem *kwitancyi Zaczotnych* zostawieni zaś takim sposobem w służbie, są uważani iako rekruci, i powinni naznaczony czas, to iest lat 25 zostawać w służbie woienney, licząc od daty ich zawerbowania

6 Naczelnicy pułków Hułańskich maią nay surowiey zalecić dowodcom pułkowym, aby pod żadnym pretextem poddanych obywatelskich, mieszczan i włoscian skarbowych, oraz nikogo z znayduiących się w spisie do podatkowych opłat i powinności rekrutskich należącym, werbować pod naysurowszą odpowiedzialnością nieważyli się. Rządzący Senat po wysłuchaniu takowych postanowień rozesłał do wszystkich władz od siebie zależących Ukazy, zawiadamiaiące o ich nastaniu i zalecaiące wykonanie i nayicisleysze dopełnienie.— Miesiąca Maia 1817 roku w Peterzburgu.

22. b. m. w zamku Peterhofskim po Mszy miał posłuchanie u *Nayiaśnieyszego Pana* Poseł Hiszpański minister *Zea de Bermudez* na którem miał sczęście oddać *Jego Cesarskiey Mści* ozdoby orderu *Złotego Runa* które Krol Imść Hiszpański ofiarował Wielkim Xiążętom *Konstantemu Mikołaiowi* i *Michałowi.*

Tegoż dnia w zamku Peterhofskim po Mszy miał sczęście bydź przedstawionym *Nayiantey-szemu Panu* i całey *Nayiaśnieyszey Rodzinie* Pan *Bruzasco,* niedawno tu przybyły w charakterze pełnomocnika Dworu Sardyńskiego.

Członki Akademii kommercyyney praktyczney znayduiącey się w Moskwie, powodowani uczuciem wdzięczności ku Kanclerzowi Państwa-Hrabiemu *Rumiancowi* Za okazywaną dotąd przez niego troskliwość o dobro, pomyslność i postępy tego zaprowadzenia, za przybyciem iego do Moskwy udali się do mieszkania tego szanownego męża. Na czele tego całego orszaku Dyrektor Akademii Radca Kollegski i Kawaler *Drużynin* ofiarował Hrabiemu Dyplomat na stopień członka Akademii Honorowego; uczniowie zaś przy tem zdarzeniu mieli mowy do J. W. Kanclerza w ięzykach: Rossyyskim, Francuzkim, Niemieckim i Angielskim.—Te dowody wdzięczności przyiął I. W. Rumiancow z nayczulszem rozrzewnieniem.

Dalszy ciąg Organizacyi liceum Richelieu

(Wyciag ze sczegółowych urządzeń)

Stosownie do przedstawionego I. C. M. powtórnego rapportu, potwierdzonego dnia 2 Maia 1817. Xiądz *Nicolle* mianowany został Dyrektorem Licea Richelieu, a Radca nadworny *Remi gillet* przydany mu za pomocnika, s prawem następstwa po Dyrektorze, w przypadku, bez wybioru y bez potwierdzenia.—

Przeczytanie poprzedniego rapportu wystarcza do poznania natury nauczania w liceum Richelieu, i podział iego na Szkoły początkowe, na Liceum właściwie wzięte, y na Szkoły przydatkowe; Zostaie nam tylko dać niektóre szczegoły o liczbie, obowiązkach, y przywileiach rozmaitych osob do liceum należących o dalszym iego rozkładzie, o warunkach do mieszczenia się w onem, cenie pensyi i nakoniec o

przywilejach jakie Nayiasnieyszy Monarcha raczył nadać uczniom, ktòrzy w onem edukować się będą.—

Nadzor ogólny i administracya powierzaią się iednemu Dyrektorowi, dwom Inspektorom, iednemu Ekonomowi i iednemu sekretarzowi.—

Osoba duchowna obrządku Grecko-Rossyyskiego, iest obowiązaną dawać naukę religii w Szkole początkowéy i w rozmaitych podziałach Licea tak zewnętrznych jak wnętrznych.— Duchowny wyznania Rzymsko-Katolickiego, też samę wypełniać ma funkcyę dla uczniow swoiego wyznania.—

Szkoła początkowa dzieli się na dwie klassy, pierwsza dla dzieci ad tat 7 do 9 druga od lat 9 do 11 Uczniowie po dwa lata w każdey się zabawią. — Przechód s klas na 1 dzien Stycznia naznacza się.—Ta szkoła iest bezpłatną, dzieci do niey, od lat 6 do 8 na rownie przyimowani będą, bez wymagania nawet, aby czytać i pisać umieli.

Liceum właściwe, składa się s klas wewnętrznych, albo Pensyonatu, z Jnstytutu Pedagogicznego i s klas zewnętrznych.

Klassy zewnętrzne są w liczbie pięciu, i każda z nich mieć będzie dwóch guwernerów. Klassy te są pierwsza *początkowa* druga *Grammatyki* trzecia Nauk *pięknych*, czwarta *Wymowy*, piąta *Matematyki* i Filozofii.— Pensyonaryusze po dwa lata w każdey się zatrzymuią. Ażeby bydz przyiętym do Liceum, pensyonaryusz niema mieć mniey nad la 7, ni więcey nad 9, nadto czytać i pisać umieć iuż powinien. Oycowie lub opiekunowie przy umiesczeniu onych oswiadczyć powinni, czy ospę sczepioną albo naturalną odbyli. Przyięcie do liceum co dwa lata dnia 1 Stycznia mieysce mieć będzie. Pensyonaryusze po wybyciu lat 10 w liceum; to iest po zupełnem skończeniu nauk, przyymowani będą do woyska w stopniu Oficerów, trzy miesiące tylko w stopniach niższych wybywszy. Ci z nich ktorzy do cywilney udadzą się słubży, W-dwunastey klassie miescić się maią. Przywileie takowe rosciągaią się i do uczniow dzisieyszego Instytutu, którzy maiąc lat 14 przynaymniey, pozostaną iescze w liceum dla przedłużenia kursu wymowy, potem Matematyki, Filozofii i nauk woiennych.

Reskrypt pod datą, 6. Czerwca 1817, roku rozwodzi, na ten raz tylko te same przywileie i na uczniow, w dzisieyszym Instytucie nie znayduiących się, ale którzy przy wznowieniu klas, to iest 1 Stycznia 1818 do Liceum weydą: takowi obowiązani będą przeyść kursa Wymowy, Matematyki, Filozofii y nauk militarnych. Przyięcie do klassy wymowy, poprzedzi scisły examen, z wiadomości do niey potrzebnych, i ubiegaiący się, około lat 14 mieć powinien.

Ieden tylko Stoł Liceum mieć ma dla dyrektora, Inspektorów, professorów, pomocnikow, guwernerow i pensyonaryuszow; Ieden Doktor i cyrulik utrzymywani od Liceum będą. Cena pensyi, licząc w to ubior, dla wszystkich iednostayny i dalsze wydatki potrzebne, bądz na naukę, bądz na utrzymanie młodzi, nawet w przypadku choroby, wynosi 1200 rubli narok. —Pierwszy uniform Rodzice, dostarczyć powinni, potém sama tylko bielizna do nich należy. — W ostatnim roku, do zwyczayney roczney 1200 rubli opłaty, dokłada się iescze summa 500 rubli. — trzecia część oney przeznacza się na nieprzewidziane Licea wydatki, a dwie drugie na upewnienie pensyi Proffessorom wysłużonym. —

Instytut pedagogiczny, maiący dwoch guwernerow, składać będzie w pensyonie osobny oddział. Uczniowie onego, będą mieli nie płatnie, tenze sam stół, tez same odzienie, tez same nauki co i pensyonaryusze.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY

z Berlina 30 *Lipca* Dnia wczorayszego o samym południu wszczął się pożar w pięknym naszym teatrze, i pomimo naysilnieysze starania policyi w kilka godzin stał się pastwą ognia ze wszystkiem co się w nim chowało, iako to piękną garderobą, Biblioteką i. t. d.

Z. Wiednia 29 *Lipca*. Z ostatnich doniesien s Florencyi dowiaduiemy się, że okręt przeznaczony dla Arcy xiężney *Leopoldyny* niepierwiéy iak 16. b m. miał przybyć do *Liworno* i dopełnić małey w tym celu składaiącey się eskadry. Aże zupełne przygotowanie do drogi w dziesięć ledwie dni może bydz dokonanem, więc nieprędzey się wypłynie s pomienionego portu, iak dopiero ku końcowi tego miesiąca — Co się tycze powstanców Fernambukskich, wiemy tylko o nich z gazet Angielslkich i Francuzkich.—

s Karlsruhe 25 *Lipca* Baron *Hakke* minister Państwa, uwolnionym Został od zarządzenia udziałem spraw zagranicznych, a namieysce iego przeznaczony iest Baron *Berstett* rzeczywisty tayny Radca, były poseł Seymowy; tego zaś ostaniego urząd i obowiązek poruczone są Baronowi *Bergeymowi* byłemu ministrowi spraw wewnętrznych

s Frankfortu 27 *Lipca* W dniu 24. b. m. wyszło zalecenie, aby wszyscy Francuzi mieszkaiący w *Nasauskich* wielkorządzstwach opuścili ie w przeciągu tygodnia.

—Wiadomo iest,że *Cesarz Jmść Rossyyski* zaprosił Senat wolnego tuteyszego miasta do przystąpienia do przymierźa Swiętego. Akt ułożony w tym przedmiocie, oddanym został pozawczora Posłowi Rossyyskiemu, znayduiącemu się tutay.

—Mowią, iż pewny Piwowar w Darmsztacie, wynalazł sztukę robienia piwa nie używaiąc zgoła do tego źadnego ziarka zboźa. Beczka takiego piwa zawieraiąca 200 butelek, niedroźey będzie kosztować nad 6 złotych.

NIDERLANDY

Z Bruxelli 28 *Lipca* Znayduiący się teraz przy dworze Francuskim poseł Ameryki Północney P *Galatyn* ma od dworu swoiego osobne poruczenia do Krola naszego. Spodziewaią się wkrótce przybycia iego do naszey stolicy, gdyź i dom na mieszkanie kilkumiesięczne naiął dla siebie i dla całey rodziny swoiey i orszaku.

— Pani *Lawalet* Znaioma przez wyratowanie męźa swoiégo z więzienia, znayduie się tu od nieiakiego czasu.

— Wkrótce po wyiezdzie Xięcia *Welligtona* przybył do Kambre Ienerał Pruski *Cieten* wyiechał natychmiast za Xiéciem, ma za miar iak powiadaią proszenia Xięcia na wielkie manewra woysk Pruskich, które nastąpią zaraz po przybyciu Króla.

Ienerał Hrabia *Woroncow* takźe poiechał do Paryźa.

FRANCYIA.

S Paryza 28 *Lipca.* Pozawczora wyszedł ostatni Buletyn o zdrowiu Xieźney *Berry*, które zupełnié powróciło.

— Ienerał *Jomini* przybył do stolicy tuteyszey.

Xiąze *Wellington* wyiechał stąd w towarzystwie Małzonki swoiey i dzieci, oraz pięciu Adiutantów do *Mont st Martin.*

— Dnia wczorayszego o godzinié 7 rano odbył się pogrzeb Jenerała Hrabiego *Morice*, porucznika gwardyi w kompanii de Noil. Hrabia zabitym został w poiedynku; który niesłychanie był zawziętym, kiedy albowiem po wystrzałach czterykroć powtórzonych s pistoletu, źaden s poiedynkuiących nieutracił źycia, wzięto się do szpad, i Hrabia wedlug źyczenia swoie go zamorduwanym został przez przeciwnika okrytego ranami i krwią zeszłego.—

— Ienerał *Cerise*, ktory iak powiadaią należał do spisku w *Lutich*, skcro przybył tu 21 b. m. natychmiast odprówadzonym został do Prefektury. Mowią także, iakoby dowodzca spisku w *Chateau Tieri* został aresztowanym.

— Admirał *Popham* wyiechał na powrót do Londynu.

—Wtych dniach przybyło tu wiele gońców z Europy pólnocney. Pani *Katalani* oczekiwana iest na dzien 29 b. m.

— Donoszą z Madrytu, źe w obiedwiuch Kastyliach źniwo iest bardzo obfite.

— Listy z *Marselii* donoszą, iź w Algierze wszczęły się zarazliwe choroby. Teź same listy wzmiankuią o niechybnie nastąpić maiącey woynié między Deiami *Tunetanskim* i *Tripolitanskim*. Zreszta niewidać iescze dotąd skutków tych nieprzyiacielskich zapowiedzeń.

z Lionu 19 *Lipca* U nas dotąd panuie duch nieiakiś niespokoyny; a chociaź naleźący do niespokoyności nie waźą się działać otwarcie i powszechnemi siłami, to iednak czyni niemałą trwogę. Sczęscie Policyia tuteysza iest niezmiernie czynna i przenikaiąca; Osada zaś mianowicie część iey złoźona s pułkow szwaycarskich, niecierpi zamieszek okazuiących się między rozhukanem pospolstwem, i wiele dopomaga do przywrócenia porządku. —

HISZPANIIA.

z Madrytu 10 *Lipca* Gazety nasze napełnione są doniesniami o zwyięicztwach, otrzymanych nad powstańcami, Vice Królem Mexykańskim Don-Juanem-Ruilem de *Apodaka* i dowodcą w nowey Grenadzie Jenerałem *Morillo*

4. b. m. rano dały się czuć w Barcellonie dwa silne trzęsienia ziemi —

ANGLIIA

z Londynu 25 *Lipca* W przeszły wtorek, i srodę odbywały się zgromadzeuia ministrow-Gabinetowych w skutek zaproszenia przez Lorda *Castelreagh.*

Naydawnieysi nasi meklerowie niepamiętaią tak nagłych przemian kursu, iakie nastąpowały w ciągu przeszłych dwóch miesięcy.

W ostatnich wiadomosciach z Madrytu potwierdza się pogłoska, źe Krol Hiszpanski podpisał wyrok smierci na Ienerała *Lacy*, i źe takowy ma bydz wykonanym na iedney z wysp Hiszpanslich na morzu srodziemnem połozónych.

W PETERZBURGU
w Drukarni woienney Głównego sztabu IEGO CESARSKIEY MŚCI.